

శ్రీః
శ్రీమతే రామానుజాయ నమః
శ్రీమతే నిగమాంతమహాదేశికాయ నమః
ఓం నమో భగవతే వాసుదేవాయ

మహర్షి వేదవ్యాసప్రణీతం శ్రీమద్భాగవతమహాపురాణం
॥ ప్రథమస్కంధే త్రయోదశోఽధ్యాయః ॥

This document has been prepared by

Sunder Kidāmbi

with the blessings of

శ్రీ రంగరామానుజ మహాదేశికన్

His Holiness śrīmad āṇḍavan śrīraṅgam

శ్రీః

శ్రీమతే రామానుజాయ నమః

శ్రీమతే నిగమాంతమహాదేశికాయ నమః

ఓం నమో భగవతే వాసుదేవాయ

శ్రీమద్భాగవతమహాపురాణం

॥ ప్రథమస్కంధే త్రయోదశోఽధ్యాయః ॥

సూత ఉవాచ

విదురస్తీర్థయాత్రాయాం మైత్రేయాదాత్మనో గతిం ।
జ్ఞాత్వాగాధ్ధాస్తి నపురం తయావాప్తవివిత్సితః ॥ 1 ॥

యావతః కృతవాన్ ప్రశ్నాన్ క్షత్తా కౌషారవార్తతః ।
జాతైకభక్తిర్గోవిందే తేభ్యశ్చోపరరామ హ ॥ 2 ॥

తం బంధుమాగతం దృష్ట్వా ధర్మపుత్రః సహానుజః ।
ధృతరాష్ట్రో యుయుత్సుశ్చ సూతః శారద్వతః పృథా ॥ 3 ॥

గాంధారీ ద్రౌపదీ బ్రహ్మన్ సుభద్రా చోత్తరా కృపీ ।
అన్యాశ్చ జామయః పాండోర్జాతయః ససుతాః స్త్రియః ॥ 4 ॥

ప్రత్యుజ్జగ్ముః ప్రహర్షేణ ప్రాణం తన్వ ఇవాగతం ।
అభిసంగమ్య విధివత్ పరిష్వంగాభివాదనైః ॥ 5 ॥

ముముచుః ప్రేమబాష్పాఘం విరహౌత్కంఠ్యకాతరాః ।
రాజా తమర్హాయాంచక్రే కృతాసనపరిగ్రహం ॥ 6 ॥

తం భుక్తవంతం విశ్రాంతమాసీనం సుఖమాసనే ।
ప్రశ్రయావనతో రాజా ప్రాహ తేషాం చ శృణ్వతాం ॥ 7 ॥

యుధిష్ఠిర ఉవాచ

అపి స్మరథ నో యుష్మత్పక్షచ్ఛాయాసమేధితాన్ |
విపద్గణాద్విషాగ్న్వోదేర్మోచితా యత్సమాత్మకాః || 8 ||

కయా వృత్త్యా వర్తితం వశ్చరద్భిః క్షితిమండలం |
తీర్థాని క్షేత్రముఖ్యాని సేవితానీహ భూతలే || 9 ||

భవద్విధా భాగవతాస్తీర్థభూతాః స్వయం విభో |
తీర్థీకుర్వంతి తీర్థాని స్వాంతఃస్థేన గదాభృతా || 10 ||

అపి నః సుహృదస్తాత బాంధవాః కృష్ణదేవతాః |
దృష్టాః శ్రుతా వా యదవః స్వపుర్యాం సుఖమాసతే || 11 ||

ఇత్యుక్తో ధర్మరాజేన సర్వం తత్ సమవర్ణయత్ |
యథానుభూతం క్రమశో వినా యదుకులక్షయం || 12 ||

నన్వప్రియం దుర్విషహం నృణాం స్వయముపస్థితం |
నావేదయత్ సకరుణో దుఃఖితాన్ ద్రష్టుమక్షమః || 13 ||

కంచితకాలమథావాత్సితృత్కృతో దేవవత్సుఖం |
భ్రాతుర్జ్యేష్ఠస్య శ్రేయస్కృత్సర్వేషాం ప్రీతిమావహన్ || 14 ||

అబిభ్రదర్యమా దండం యథావదఘకారిషు |
యావద్దధార శూద్రత్వం శాపాద్వర్షశతం యమః || 15 ||

యుధిష్ఠిరో లబ్ధరాజ్యో దృష్ట్వా పౌత్రం కులంధరం |
భ్రాతృభిర్లోకపాలాభైర్ముముదే పరయా శ్రియా || 16 ||

ఏవం గృహేషు సక్తానాం ప్రమత్తానాం తదీహయా |
అత్యక్రామదవిజ్ఞాతః కాలః పరమదుస్తరః || 17 ||

విదురస్తదభిప్రేత్య ధృతరాష్ట్రమభాషత |
రాజన్నిర్గమ్యతాం శీఘ్రం పశ్యేదం భయమాగతం || 18 ||

ప్రతిక్రియా న యస్యేహ కుతశ్చిత్కర్త్విచిత్ప్రభో |
స ఏవ భగవాన్ కాలః సర్వేషాం నః సమాగతః || 19 ||

యేన చైవాభిపన్నోఽయం ప్రాణైః ప్రియతమైరపి |
జనః సద్యో వియుజ్యేత కిముతాన్వైర్ధనాదిభిః || 20 ||

పితృభ్రాతృసుహృత్పుత్రా హతాస్తే విగతం వయః |
ఆత్మా చ జరయా గ్రస్తః పరగేహముపాససే || 21 ||

అహో మహీయసీ జంతోర్జీవితాశా యయా భవాన్ |
భీమాపవర్జితం పిండమాదత్తే గృహపాలవత్ || 22 ||

అగ్నిర్నిస్సృష్టో దత్తశ్చ గరో దారాశ్చ దూషితాః |
హృతం క్షేత్రం ధనం యేషాం తద్దత్తైరసుభిః కియత్ || 23 ||

తస్యాపి తవ దేహోఽయం కృపణస్య జిజీవిషోః |
పరైత్యనిచ్ఛతో జీర్ణో జరయా వాససీ ఇవ || 24 ||

గతస్వార్థమిమం దేహం విరక్తో ముక్తబంధనః |
అవిజ్ఞాతగతిర్జహ్యాత్ స వై ధీర ఉదాహృతః || 25 ||

యః స్వకాత్పరతో వేహ జాతనిర్వేద ఆత్మవాన్ |
హృది కృత్వా హరిం గేహాత్ప్రవ్రజేత్స నరోత్తమః || 26 ||

అథోదీచీం దిశం యాతు స్వైరజ్ఞాతగతిర్భవాన్ |
ఇతోఽర్వాక్ప్రాయశః కాలః పుంసాం గుణవికర్షణః || 27 ||

ఏవం రాజా విదురేణానుజేన
ప్రజ్ఞాచక్షుర్బోధిత ఆజమీధః |

భిత్త్వా స్వేషు స్నేహపాశాంద్రుడిమ్నో
నిశ్చక్రామ భ్రాతృసందర్శితాధ్వా || 28 ||

పతిం ప్రయాంతం సుబలస్య పుత్రీ
పతివ్రతా చానుజగామ సాధ్వీ |
హిమాలయం న్యస్తదండప్రహర్షం
మనస్వినామివ సత్సంప్రహరః || 29 ||

అజాతశత్రుః కృతమైత్రో హుతాగ్ని -
ర్విప్రాన్ నత్వా తిలగోభూమిరుక్మైః |
గృహం ప్రవిష్టో గురువందనాయ
న చాపశ్యత్ప్రతరౌ సౌబలీం చ || 30 ||

తత్ర సంజయమాసీనం పప్రచ్ఛద్విగ్నమానసః |
గావల్గణే క్వ నస్తాతో వృద్ధో హీనశ్చ నేత్రయోః || 31 ||

అంబా చ హతపుత్రాఽఽర్తా పితృవ్యః క్వ గతః సుహృత్ |
అపి మయ్యకృతప్రజ్ఞే హతబంధుః స భార్యయా |
ఆశంసమానః శమలం గంగాయాం దుఃఖితోఽపతత్ || 32 ||

పితర్యుపరతే పాండౌ సర్వాన్నః సుహృదః శిశూన్ |
అరక్షతాం వ్యసనతః పితృవ్యౌ క్వ గతావితః || 33 ||

సూత ఉవాచ
కృపయా స్నేహవైక్లవ్యాత్సూతో విరహకర్మితః |
ఆత్మేశ్వరమచక్షాణో న ప్రత్యాహాతిపీడితః || 34 ||

విమృజ్యాశ్రూణి పాణిభ్యాం విష్టభ్యాత్మానమాత్మనా |
అజాతశత్రుం ప్రత్యూచే ప్రభోః పాదావనుస్మరన్ || 35 ||

సంజయ ఉవాచ

నాహం వేద వ్యవసితం పిత్రోర్వః కులనందన |
గాంధార్యా వా మహాబాహో ముషితోఽస్మి మహాత్మభిః || 36 ||

అథాజగామ భగవాన్ నారదః సహతుంబురుః |
ప్రత్యుత్థాయాభివాద్యాహ సానుజోఽభ్యర్చయన్నివ || 37 ||

యుధిష్ఠిర ఉవాచ
నాహం వేద గతిం పిత్రోర్భగవన్ క్వ గతావితః |
అంబా వా హతపుత్రాఽఽర్తా క్వ గతా చ తపస్వినీ || 38 ||

కర్ణధార ఇవాపారే భగవాన్ పారదర్శకః |
అథాబభాషే భగవాన్నారదో మునిసత్తమః || 39 ||

మా కంచన శుచో రాజన్ యదీశ్వరవశం జగత్ |
లోకాః సపాలా యస్యేమే వహంతి బలిమీశితుః |
స సంయునక్తి భూతాని స ఏవ వియునక్తి చ || 40 ||

యథా గావో నసి ప్రోతాస్తంత్యాం బద్ధాః స్వదామభిః |
వాక్తంత్యాం నామభిర్బద్ధా వహంతి బలిమీశితుః || 41 ||

యథా క్రీడోపస్కరాణాం సంయోగవిగమావిహ |
ఇచ్ఛయా క్రీడితుః స్యాతాం తథైవేశేచ్ఛయా నృణాం || 42 ||

యన్మన్యసే ధ్రువం లోకమధ్రువం వా న చోభయం |
సర్వథా న హి శోచ్యాస్తే స్నేహాదన్యత్ర మోహజాత్ || 43 ||

తస్మాజ్జహ్యంగ వైక్లవ్యమజ్ఞానకృతమాత్మనః |
కథం త్వనాథాః కృపణా వర్తేరంస్తే చ మాం వినా || 44 ||

కాలకర్మగుణాధీనో దేహోఽయం పాంచభౌతికః |
కథమన్యాయంస్తో గోపాయేత్సర్వగ్రస్తో యథా పరం || 45 ||

అహస్తాని సహస్తానామపదాని చతుష్పదాం |
ఫల్గాని తత్ర మహతాం జీవో జీవస్య జీవనం || 46 ||

తదిదం భగవాన్ రాజన్నేక ఆత్మాఽఽత్మనాం స్వదృక్ |
అంతరోఽనంతరో భాతి పశ్య తం మాయయోరుధా || 47 ||

సోఽయమద్య మహారాజ భగవాన్ భూతభావనః |
కాలరూపోఽవతీర్ణోఽస్యామభావాయ సురద్విషాం || 48 ||

నిష్పాదితం దేవకృత్యమవశేషం ప్రతిక్షతే |
తావద్ యూయమవేక్షధ్వం భవేద్ యావదిహేశ్వరః || 49 ||

ధృతరాష్ట్రః సహ భ్రాత్రా గాంధార్యా చ స్వభార్యయా |
దక్షిణేన హిమవత ఋషీణామాశ్రమం గతః || 50 ||

స్తోతోభిః సప్తభిర్యా వై స్వర్ధునీ సప్తథా వ్యధాత్ |
సప్తానాం ప్రీతయే నానా సప్తస్తోతః ప్రచక్షతే || 51 ||

స్నాత్వానుసవనం తస్మిన్స్తత్వా చాగ్నీన్యథావిధి |
అబ్ధిక్ష ఉపశాంతాత్మా స ఆస్తే విగతైషణః || 52 ||

జితాసనో జితశ్వాసః ప్రత్యాహృతషడింద్రియః |
హరిభావనయా ధ్వస్తరజఃసత్త్వతమోమలః || 53 ||

విజ్ఞానాత్మని సంయోజ్య క్షేత్రజ్ఞే ప్రవిలాప్య తం |
బ్రహ్మణ్యాత్మానమాధారే ఘటాంబరమివాంబరే || 54 ||

ధ్వస్తమాయాగుణోదర్కో నిరుద్ధకరణాశయః |
 నివర్తితాఖిలాహార ఆస్తే స్థాణురివాచలః |
 తస్యాంతరాయో మైవాభూః సంన్యస్తాఖిలకర్మణః || 55 ||

స వా అద్యతనాద్ రాజన్ పరతః పంచమేఽహని |
 కలేవరం హాస్యతి స్వం తచ్చ భస్మీభవిష్యతి || 56 ||

దహ్యమానేఽగ్నిభిర్దేహే పత్యుః పత్నీ సహోటజే |
 బహిః స్థితా పతిం సాధ్వీ తమగ్నిమను వేక్ష్యతి || 57 ||

విదురస్తు తదాశ్చర్యం నిశామ్య కురునందన |
 హర్షశోకయుతస్తస్మాద్ గంతా తీర్థనిషేవకః || 58 ||

ఇత్యుక్త్వాధారుహాత్ స్వర్గం నారదః సహతుంబురుః |
 యుధిష్ఠిరో వచస్తస్య హృది కృత్వాజహచ్ఛుచః || 59 ||

|| ఇతి శ్రీమద్భాగవతే మహాపురాణే పారమహంస్యాం సంహితాయాం
 ప్రథమస్కంధే నైమిషీయోపాఖ్యానే త్రయోదశోఽధ్యాయః ||